

Vývoj ukazovateľov elektrotechnického priemyslu

Development of indicators of electrotechnical industry

Sylvia JENČOVÁ, Igor PETRUŠKA

Abstrakt

Slovensko patrí k najpriemyselnejším štátom Európskej únie. Cieľom príspevku je analýza vývoja ukazovateľov elektrotechnického odvetvia. Na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky, Slovak Credit Bureau, Ročenky priemyslu zhodnotiť vývoj odvetia za obdobie 2008-2017.

Kľúčové slová

priemysel, elektrotechnické odvetvie, ukazovatele.

Abstract

Slovakia is one of the most industrialized countries of the European Union. The aim of the paper is to analyze the development of indicators of the electrical engineering industry. Based on the data obtained from the Statistical Office of the Slovak Republic, Slovak Credit Bureau, and Yearbook of industry, we assess the development of the electrical engineering industry for the period 2008-2017.

Key words

Industry, Electrotechnical Industry, Indicators.

JEL Classification

G36, L69

Úvod

Medzi dominantné sektory slovenského priemyslu neodvratne patrí elektrotechnika. Rozvoj elektrotechnického priemyslu závisí predovšetkým od automobilového priemyslu (v roku 2016 bolo v SR vyrobených 1,04 mil. áut). Firmy zastrešujúce toto odvetvie očakávajú každým rokom rast dopytu. Na základnom imaní podnikov s 20 a viac zamestnancami sa viac ako tromi

štvrtinami podieľajú zahraniční vlastníci. Analýzou elektrotechnického odvetvia Slovenskej republiky, analýzou jednotlivých nefinančných korporácií pôsobiacich v tomto odvetví, či prognózami vývoja vybraných ekonomických a finančných ukazovateľov sa podrobne venuje vo svojej monografii Jenčová (2018).

Odvetvia v spracovateľskom priemysle sa podľa technologickej náročnosti členia na skupiny odvetví zaradené ako vysoké technológie, stredne vysoké technológie, stredne nízke technológie, nízke technológie. Elektrotechnické odvetvie (ETP) je prioritné odvetvie s výrobkami vysokej a stredne náročnej technológie a s vysokou pridanou hodnotou. Podľa sektorových analýz agentúry SARIO a správy MH SR o vývoji elektrotechnického priemyslu na Slovensku v roku 2009 a v roku 2010 sa rok 2008 píše ako nová etapa sledovania vývoja odvetvia. Elektrotechnika prišla zmenou klasifikácie o 39 podnikov z 221 v roku 2008, 14% tržieb a prepočítaný počet zamestnancov klesol o 27 000 zamestnancov. Nižší percentuálny odliv tržieb a vyšší odliv zamestnancov bol zapríčinený preradením väčšiny výrobcov káblových zväzkov do kategórie výroby motorových vozidiel a príslušenstva. Skladba odvetvia sa diferencuje od minulosti a porovnávanie kvantitatívnych, kvalitatívnych či pomerových ukazovateľov by nebolo možné.

Klasifikácia subodvetví podľa NACE:

26 Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov

261 Výroba elektronických komponentov a dosiek

2611 Výroba elektronických komponentov

2612 Výroba montovaných elektronických dosiek

262 Výroba počítačových a periférnych zariadení

263 Výroba komunikačných zariadení

264 Výroba spotrebnej elektroniky

265 Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie, hodín

266 Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov

267 Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov

268 Výroba magnetických a optických médií

27 Výroba elektrických zariadení

271 Výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení

2711 Výroba elektrických motorov, generátorov a transformátorov

2712 Výroba elektrických distribučných a kontrolných zariadení

272 Výroba batérií a akumulátorov

273 Výroba drôtov a elektroinštalačných zariadení

2731 Výroba optických káblov

2732 Výroba ostatných elektronických a elektrických drôtov a káblov

2733 Výroba elektroinštalačných materiálov

274 Výroba elektrických svietidiel

275 Výroba zariadení pre domácnosti

2751 Výroba elektrických zariadení pre domácnosti

2752 Výroba neelektrických zariadení pre domácnosti

279 Výroba ostatných elektrických zariadení

Skupina 26 z hľadiska tržieb tvorí 75% podiel na celkovom ETP, z hľadiska zamestnanosti je to takmer 50% podiel.

V odvetví sa potvrdzoval rastúci trend počtu podnikateľských subjektov, z ktorých väčšinou išlo o podniky zahraničných investorov. Na základe údajov ŠÚ SR v roku 2010 bolo evidovaných 70 271 podnikov v priemyselnej výrobe, pričom 2 437 podnikov malo zastúpenie v ETP. Podľa údajov ŠÚ SR výdavky na inovácie pre skupinu SK NACE 26 v roku 2016 dosiahli 68,527 mil. EUR, podiel z celkových tržieb za všetky inovujúce podniky predstavoval 1,32%. Pre porovnanie v roku 2008 to bolo 12,904 mil. EUR, (0,23%). Výdavky na inovácie pre skupinu SK NACE 27 v roku 2016 dosiahli 76,839 mil. EUR, podiel z celkových tržieb za všetky inovujúce podniky 2,39%, pre porovnanie v roku 2012 to bolo 91,066 mil. EUR, (5,48%). Index priemyselnej produkcie vyjadrený zmenou objemu produkcie v naturálnom vyjadrení, pričom bazickým obdobím je priemerný mesiac roku 2010, v roku 2011 nadobúdala hodnotu 105,5; v roku 2013 vzrástol na 143,6 a následne v roku 2014 bol zaznamenaný pokles na 118,6. Vývoj indexov ekonomických ukazovateľov podľa ŠÚ SR v odvetví podľa SK NACE 26, SK NACE 27 je uvedený v tabuľke 1.

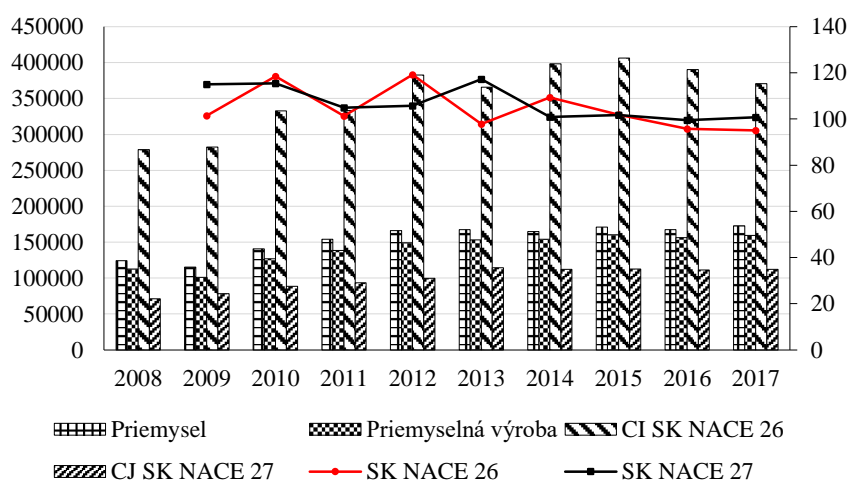
Tabuľka 1 Vývoj indexov ekonomických ukazovateľov v elektrotechnickom priemysle

Rok	Index zamestnanosti		Index produktivity práce		Index priemyselnej produkcie		Index tržieb	
	26	27	26	27	26	27	26	27
2008	-	-	-	-	83,4	121,8	-	-
2009	100,6	75,7	101,4	115,1	88,0	87,5	102,1	87,1
2010	94,0	99,7	118,5	115,4	100,0	100,0	111,4	115,1
2011	88,8	105,7	101,3	104,9	84,8	102,5	89,9	110,8
2012	90,7	95,2	119,2	105,8	99,8	115,0	108,1	100,7
2013	98,1	101,0	97,8	117,2	96,8	124,8	96,0	118,3
2014	94,0	110,1	109,3	100,9	98,5	143,0	102,7	111,2
2015	96,0	107,3	101,9	101,7	89,4	164,5	97,8	109,1

2016	104,4	105,6	95,8	99,6	89,4	181,2	100,0	105,2
2017	98,6	105,4	95,03	100,8			92,76	104,03

Zdroj: Spracované na základe údajov Ročenky priemyslu SR

Obrázok 1 ilustruje vývoj produktivity práce z tržieb za vlastné výkony a tovar podľa kategórií a špeciálnych zoskupení priemyselných odvetví klasifikácie ekonomických činností za priemysel, priemyselnú výrobu, za elektrotechnické subodvetvie 26–Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov a subodvetvie 27-Výroba elektrických zariadení. Podľa ŠÚ SR údaje o produktivite práce z tržieb za vlastné výkony a tovar sú spracované v tabuľke 2. Podľa ŠÚ SR tabuľka 2 uvádza vývoj priemerného počtu zamestnancov.

Obrázok 1 Vývoj produktivity práce v tis. EUR a indexy produktivity práce

Zdroj: Spracované na základe údajov Ročenky priemyslu SR

Tabuľka 1 Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov v ETP podľa SK NACE

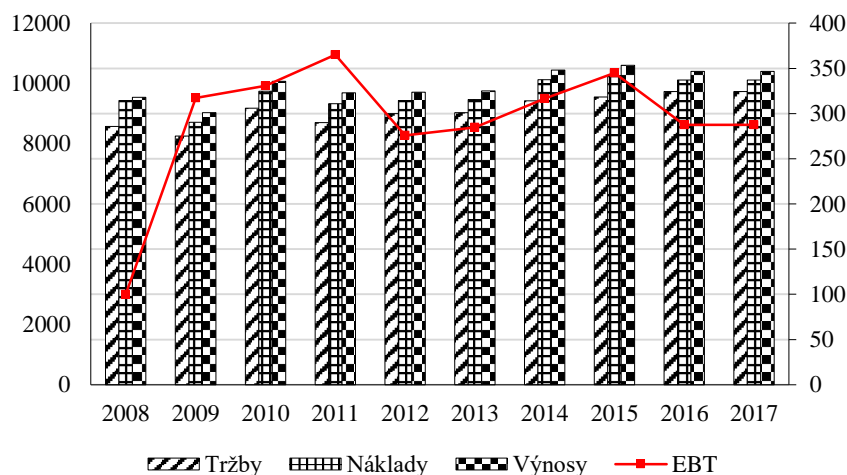
Rok	Zamestnanosť (osoby)		Produktivita práce z tržieb za vlastné výkony, tovar (EUR)		Tržby (tis. EUR)	
	26	27	26	27	26	27
2008	21670	35 468	278 950,12	71 324,65	6 044 779,30	2 529 766,40
2009	21 804	26 840	282 534,50	78 070,68	6 160 382,30	2 095 379,60
2010	20 493	26 770	332 597,69	88 307,20	6 816 063,10	2 369 998,40
2011	18 191	28 295	333 354,01	93 252,49	6 064 126,20	2 638 594,80
2012	16 499	26 948	382 609,47	99 496,25	6 312 482,30	2 681 216,60
2013	16 184	27 205	365 595,42	114 470,84	5 916 765,80	3 114 188,80
2014	15 208	29 966	398 445,21	112 281,41	6 059 654,30	3 364 596,60
2015	14 605	32 139	406 367,95	112 627,93	5 935 173,30	3 619 758,60
2016	15 248	33 954	390 115,48	111 342,69	5 948 448,30	3 780 501,70
2017	15 037	35 793	370 741,61	112 236,39	5 517 997,4	3 932 994,00

Zdroj: Spracované na základe údajov ŠÚ SR

Náklady v elektrotechnickom odvetví za rok 2016 dosiahli 10 109,5 mil. EUR, čo v porovnaní s rokom 2008 predstavovalo nárast o 674,6 mil. EUR. Podiel nákladov odvetvia na nákladoch priemyslu činil 14,6% a na nákladoch priemyselnej výroby 12,4%. Podiel nákladov odvetvia na celkových nákladoch priemyslu a priemyselnej výroby bol od roku 2008

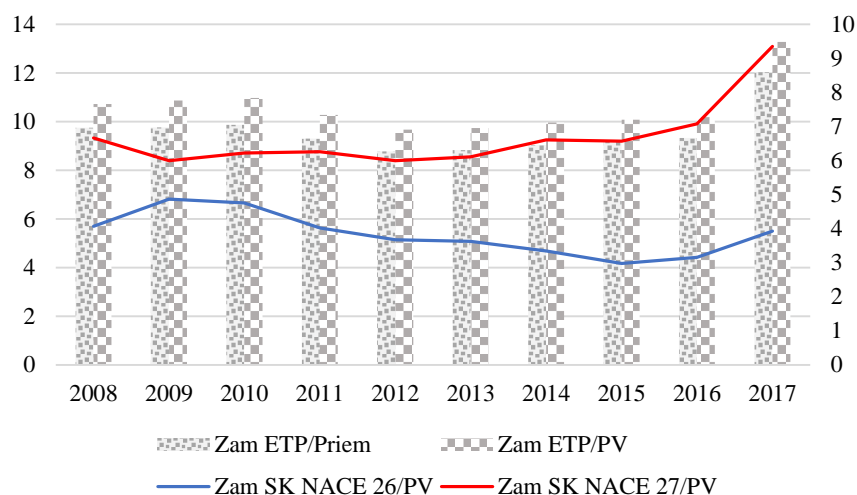
do roku 2016 približne rovnaký s výnimkou rokov 2009–2010, kedy podiel nákladov odvetví na nákladoch priemyslu dosahoval 17,9% a na nákladoch priemyselnej výroby 14,5%. Podiel tržieb elektrotechnického odvetvia na celkových tržbách v priemysle v roku 2016 dosahoval 12,9% a podiel tržieb odvetvia na tržbách v priemyselnej výrobe predstavoval 11%. Výnimkou bolo obdobie 2009–2010, kedy podiel tržieb odvetvia na priemysle dosahoval 18,2% a na priemyselnej výrobe 14,4%.

Elektrotechnické odvetvie vykazovalo počas celého obdobia kladný výsledok hospodárenia pred zdanením (*EBT*). *EBT* v roku 2008 dosiahol 99,93 mil. EUR a v roku 2016 vzrástol na 361 mil. EUR, (obrázok 2, v mil. EUR). V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2015 absolútny ukazovateľ predstavoval nárast o 4,5%. Podiel *EBT* odvetvia na *EBT* priemyslu vzrástol z 5% v roku 2008 na 22,9% v roku 2009. Za rok 2016 predstavoval 10,6%. Podiel *EBT* odvetvia na *EBT* priemyselnej výrobe predstavoval 2,7% v roku 2008 a v období 2016 podiel vzrástol na 7,6%.

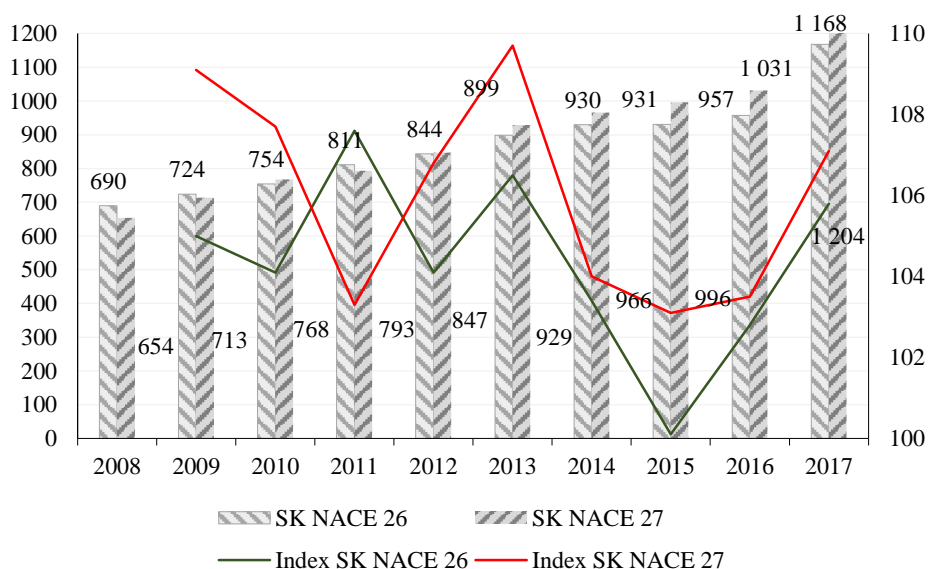
Obrázok 2 Vývoj nákladov, výnosov a tržieb elektrotechnického priemyslu v mil. EUR
Zdroj: Spracované na základe údajov ŠÚ SR

V roku 2016 pracovalo v slovenskom priemysle 527 259 osôb, v priemyselnej výrobe 482 500 osôb a v samotnom odvetví 49 202 osôb. Odvetvie oproti roku 2008 zaznamenalo pokles o 7 936 osôb, ale od roku 2012, keď v odvetví pracovalo 43 447 osôb, zaznamenáva rastúci trend. Zamestnanosť v subodvetviach SK NACE 26, SK NACE 27 uvádza tabuľka 2. Podiel zamestnanosti elektrotechnického odvetvia na priemyselnej výrobe a priemysle uvádza obrázok 3.

Obrázok 3 Podiel zamestnanosti elektrotechnického odvetvia na priemyselnej výrobe a priemysle (%)
Zdroj: Spracované na základe údajov ŠÚ SR

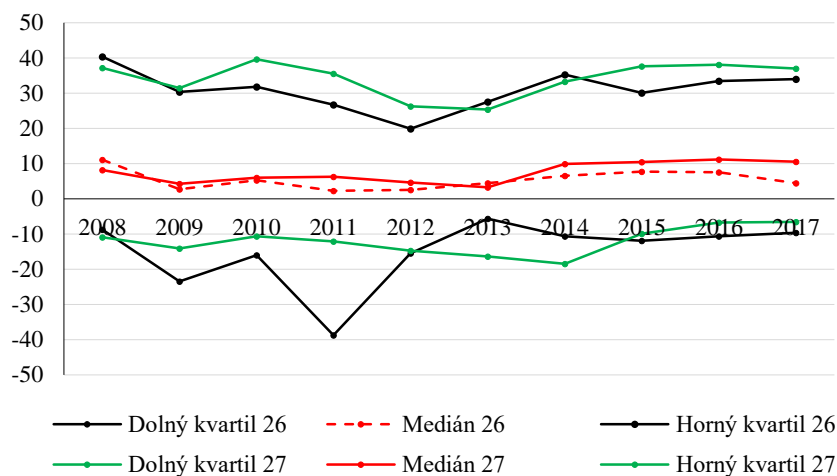
Priemerná nominálna mesačná mzda v odvetví za rok 2016 dosahovala 994 EUR, v priemyselnej výrobe 978 EUR, v priemysle 998 EUR. Medziročný nárast činil v odvetví 3,21%, v priemyselnej výrobe 3,49% a v priemysle 3,41%. V porovnaní s východiskovým obdobím 2008 vzrástla v odvetví priemerná nominálna mesačná mzda o 35,78%. Vývoj priemernej nominálnej mzdy a indexu priemernej mzdy v elektrotechnickom odvetví znázorňuje obrázok 4.

Obrázok 4 Vývoj priemernej nominálnej mzdy (EUR) a indexu priemernej mzdy v elektrotechnickom priemysle
Zdroj: Spracované na základe údajov ŠÚ SR

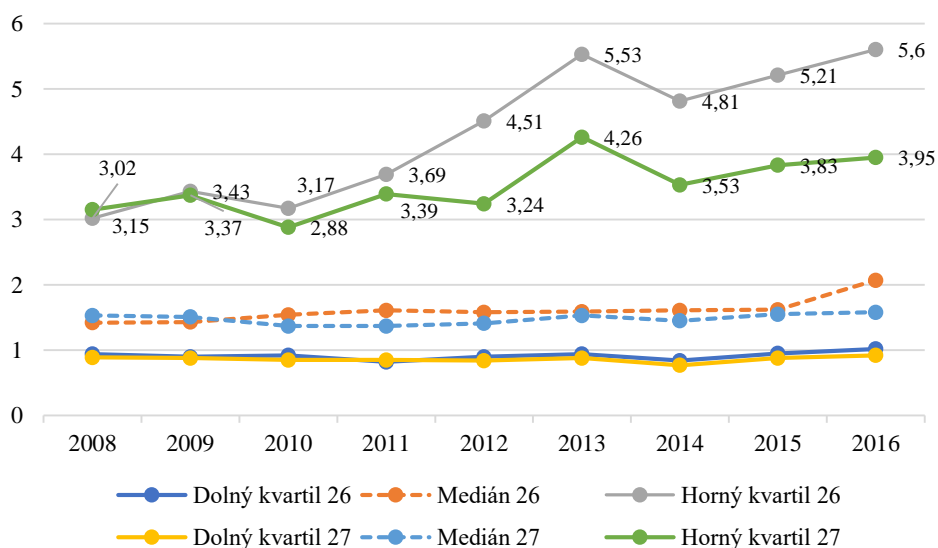
Vývoj záväzkov v celom odvetví zaznamenáva rast do roku 2015, kedy ich hodnota dosiahla 1863 mil. EUR, v nasledujúcom roku nastal pokles o 138,8 mil. EUR. V roku 2017 záväzky

činili 2 315,62 mil. EUR. V období 2015–2016 zásoby klesli z 1134,7 mil. EUR na 835,9 mil. EUR. V roku 2017 zásoby činili 1 073,07 mil. EUR.

Obrázok 5 Vývoj stredných hodnôt ROE (%) odvetvia SK NACE 26, SK NACE 27
Zdroj: Spracované na základe údajov Slovak Credit Bureau (2009-2017)

Rentabilita odvetvia pred krízou mala klesajúcu tendenciu a hospodárske spomalenie jej vývoja malo priniesť ďalšiu ranu smerom dole. Napriek klesajúcej tendencii u väčšiny subodvetví naprieč elektrotechnikou, najmä výroba spotrebnej elektroniky sa postarala o zvýšenie ziskovosti. Medián ukazovateľov rentability majetku dosiahol 6,28%, prevádzkovej ziskovej marže 4,9%, podiel pridanej hodnoty v tržbách dosiahol 27,82%. Vývoj stredných hodnôt ukazovateľa ROE znázorňuje obrázok 5. Pri analýze zadlženosti dosiahol medián za odvetvie celkovú zadlženosť 59,05%.

Obrázok 6 Vývoj stredných hodnôt celkovej likvidity odvetvia SK NACE 26, SK NACE 27
Zdroj: Spracované na základe údajov Slovak Credit Bureau (2009-2017)

Analýza ukazovateľov aktivity vo všeobecnosti poukazuje na priaznivú finančnú situáciu v rámci celého odvetvia, čo spôsobilo, že efektívnosť procesu elektrotechnických firiem má bezprostredný odraz vo výsledku hospodárenia a v základnej produkčnej sile podniku. Avšak na druhej strane je nutné naďalej sledovať ukazovatele doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku (DSKP), kde medián v sekcii SK NACE 26 dosiahol pozitívny pokles zo 44,4 dní v roku 2008 na 39 dní v roku 2016 a v sekcii SK NACE 27 z 23,55 dní v roku 2008 na 18,79 dní v roku 2016. Naproti tomu elektrotechnické podniky platia svoje záväzky omnoho skôr, než inkasujú. Vývoj stredných hodnôt celkovej likvidity odvetvia SK NACE 26, SK NACE 27 uvádza obrázok 6.

Záver

Celkový vývoj elektrotechnického odvetvia umožňuje zostaviť viacero scenárov, avšak jedným zaiste bude, napr. s prichádzajúcou krízou vystriedanie hlavného automobilového priemyslu na vrcholovej pozícii; pokračujúci rozmach odvetvia, pretože veľké firmy potvrdili zotrvanie krajne; alebo ak by elektrotechnické podniky boli pravidelné klasifikované podľa SK NACE, premietlo by sa to v štruktúre celého odvetvia a pod. Problematika postavenia elektrotechnického priemyslu je široko koncipovaná, mnohé firmy majú rôzny sortiment výroby a pod., preto si vyžaduje rozsiahlejšiu analýzu z rôznych uhlov pohľadu, nielen z finančného.

Použitá literatúra

JENČOVÁ, S. (2018). *Aplikácia pokročilých metód vo finančno-ekonomickej analýze elektrotechnického odvetvia Slovenskej republiky*, SAEI, vol. 54. Ostrava: VSB-TU. ISBN

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2015). *Štatistická ročenka Slovenskej republiky 2014*. Bratislava: SAV, VEDA.

SLOVAK CREDIT BUREAU. (2016). *Stredné hodnoty finančných ukazovateľov ekonomických činností v Slovenskej republike za rok 2015*. Bratislava: CRIF.

SLOVAK CREDIT BUREAU. (2013). *Stredné hodnoty finančných ukazovateľov ekonomických činností v Slovenskej republike za rok 2012*. Bratislava: CRIF.

SLOVAK CREDIT BUREAU. (2009). *Stredné hodnoty finančných ukazovateľov ekonomických činností v Slovenskej republike za rok 2008*. Bratislava: SCB.

<https://slovak.statistics.sk>

Kontaktné údaje

doc. Ing. Sylvia Jenčová, PhD.

Katedra financií

Fakulta manažmentu

Prešovská univerzita v Prešove

Konštantínova 16

080 01 Prešov

Slovensko

sjencova@gmail.com

RNDr. Igor Petruška, CSc.

Katedra matematických metód a manažérskej informatiky

Fakulta manažmentu

Prešovská univerzita v Prešove

Konštantínova 16

080 01 Prešov

Slovensko

igor.petruska@unipo.sk